

טיפול באוכלוסיות עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים בעתות חירום

במסגרת שיתוף הפעולה של אקים חיפה, אשכול רשויות גליל מערבי והג'וינט, מתקיים תחקור המענה לאוכלוסייה עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים במלחמת "חרבות ברזל", לצורך הפקת לקחים וגיבוש המלצות אופרטיביות. לאור מצב החירום אליו נקלענו במסגרת מבצע "עם כלביא" חשוב לנו לשתף אתכם בהמלצות ישימות כבר בטווח המיידי - כדו"ח ביניים.

ממליצים שכל רשות תעבור על ההמלצות ותתעדף מה לעשות לפי מאפייניה, מצב ההערכות שלה ויכולותיה ליישם. כך תוכל הרשות לקדם את העשייה תוך כדי המלחמה על פי התיעודף שתקבע.

ממגוון סיבות, שונה מבצע "עם כלביא" במאפייניו ממלחמת "חרבות ברזל", וזאת בעיקר בהשלכות על העורף שהפך במלחמה זו באופן מובהק לחזית אזרחית. הימים הראשונים למלחמה מלמדים כי האיום על העורף רציני ביותר ועלול להמשך זמן ניכר. מצב זה חמור במיוחד ביחס לאנשים עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים ובני משפחותיהם, אזרחים ותיקים וכל אוכלוסייה "מיוחדת" אחרת.

אנו נדרשים לתשומת לב מיוחדת בטיפול באנשים עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים ובכל מי שמקיף אותם: משפחותיהם, נותני השירותים ברשויות המקומיות, המטפלים השונים והמתנדבים.

היררכיית מטרות בזמן החירום לאור מאפייניה של המלחמה הנוכחית

המטרות המרכזיות:

רציפות תפקודית
וחזרה מהירה לשגרה

שמירה וטיפול החוסן
של ה"קהילה" בחירום

מניעת פגיעות משניות
בגוף ובנפש

הצלת חיים
ומניעת פציעות

הגדרת ה"קהילה"

אוכלוסיות עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים, בני משפחותיהם, עובדי רשויות מקומיות רלוונטיים, נותני שירותים, מתנדבים ומעטפת התמיכה בכל אלו.

הגדרת ההצלחה בקרב ה"קהילה" בתקופה הקרובה "עם כלביא"

ללא הרוגים ופצועים (למעט כוח עליון)
ללא פגיעות משניות בגוף ובנפש (למעט כוח עליון)

דגשים מרכזיים

- ☑ לתכנן את עיקר הפעולות כך שקודם כל נערכים להצלת חיים ומניעת פציעות ואחר כך למניעת פגיעות משניות בגוף ובנפש. הכוונה, קודם כל לוודא מיגון והערכות לפינוי מיידי.
- ☑ מעבר לחשיבה ועבודה מבוססת "קהילה" וכמה שפחות במשקים נפרדים.
- ☑ גיבוש תוכנית פעולה ממוקדת (מתוך הפעולות ליישום המפורטות בהמשך) לארבעת השבועות הבאים.
תוכנית פעולה למלחמה מתמשכת - לדוגמה:
 1. בעת צורך בפינוי - תוכנית פינוי מיידי ולאחריה תוכנית להסדר קבוע
 2. מענה מנטלי, רגשי מיידי ומענה במסגרת שרותי הרשות ובקהילה, באמצעות גופים מקצועיים כמו שירותי הרשות ומרכז החוסן.
- ☑ עדכון וחיודוד אחריות, סמכות ומשימות של בעלי תפקידים עפ"י תוכנית הפעולה.

טווח התכנון

הנחת העבודה שהמלחמה הנוכחית תמשך לפחות מספר שבועות עם אפשרות למספר חודשים.

נכון לחלק את היישום לשני שלבים:

1. פעולות ליישום מיידי.
2. פעולות ליישום בתקופה שלאחר ארבעת השבועות. בשבוע הרביעי מומלץ לקיים הערכת מצב ולשקול הערכות נוספת למספר חודשים לרבות הצורך במעבר לשגרת חירום ארוכה, בדומה למלחמת "חרבות ברזל".

פעולות ליישום בטווח זה מיידי/קצר:

- ✓ עדכון / מיסוד **מאגר המידע של ה"קהילה"**: נקודת ייחוס אחת רלבנטית, מדויקת, שלמה ומעודכנת.
- ✓ מיסוד **"קהילה" בחירום** לרבות הקמת קבוצת וואטסאפ/קו חם לקהילה שתאפשר שיתוף ידע וניסיון של המשפחות לרבות עזרה הדדית ורתימת מתנדבים מתאימים.
- ✓ קביעת סדרי תקשורת ייעודיים ל"קהילה".
- ✓ התייחסות למצב של **"קהילה" מפוצלת**, בו חלק מהקהילה פונה לפני או אחרי פגיעה למקומות מחוץ לרשות המקומית, ומתן שירותים בהתאם לקב' השונות.
- ✓ **בניית מדרג מתן שירות ל"קהילה" בהתאם למורכבות המצב הסיכוני** - לפי סדר עדיפות/קריטיות טיפול בדגש על מיגון/שירותים מצילי חיים/סכנה לפגיעה נפשית/צורך בתרופות חיוניות. דגש מיוחד במקרים בהם משפחות כבר פונו לאחר פגיעה בביתם.
- ✓ קביעת תוכנית פעולה לאותן משפחות ברמת סיכון גבוהה בדגש על מיגון ותוכנית פינוי מקדימה.
- ✓ מיפוי מרחבים מוגנים קיימים ואפשרות לפתיחת מוסדות נוספים בעלי מרחב מוגן בקרבה לכתובות האנשים עם המוגבלות ובני משפחותיהם, תוך התייחסות לאופי המוגבלות של האדם וההנגשה הנדרשת, לרבות פתרונות תחבורה כולל צירוף מתנדבים מהרשות לליווי
- ✓ חיזוק מערך החוסן לתמיכה ב"קהילה", בדגש על תמיכה בנותני השירותים ברשויות והמטפלים והמתנדבים, לדוגמא: מפגש שבועי קבוע של העו"סים עם גורם טיפולי / מפגש שבועי של העו"סים ברשות עם המפעילים להעברת משוב הדדי / מפגש שבועי של המפעילים עם המתנדבים למטרת ונטילציה.
- ✓ קיום ביקורי בית אצל משפחות האנשים עם המוגבלויות והצרכים המיוחדים על בסיס קבוע (על הרשות להגדיר את התדירות ולעדכן את המשפחות) של העו"סים ו/או מי מטעמם (מתנדבים) וזיהוי צרכים שעולים בביקור.
- ✓ חלוקת ציוד מסייע למענה בחירום לפי צורכי המשפחה.
- ✓ הכנת פתרונות לעיסוק רב שעות בבתי ובמרחבים המוגנים, לדוגמא: הכנת ערכות הפגה / שיבוץ אומנים מתנדבים במרחבים הממוגנים הקהילתיים / רתימת תושבים לפיתוח מענים תוך כדי שהיה בבתיים.
- ✓ שילוב מתנדבים בסיוע למשפחות ספציפיות.
- ✓ בניית מעטפת התמיכה בעובדי הרשות המקומית ונותני השירות כדי לאפשר פניות לעבודה רציפה - לדוגמא שיבוץ מתנדבים בבתי העובדים ל"העסקת" הילדים ושחרור ההורה לעבודתו.
- ✓ לאפשר גמישות יתר בסיוע כלכלי נקודתי למשפחות.
- ✓ לבחון מול כל מקרה את האפשרות שאנשים עם מוגבלות יקבלו סיוע נוסף, לדוגמא: כאלו שהגיעו לגיל המתאים יוכלו לעבור לסטטוס קשיש.
- ✓ להגדיל ולהגמיש העסקת צוותים מקצועיים של חברות חיצוניות למתן מענה אפקטיבי בעת המלחמה.
- ✓ שיפור הסנכרון והעבודה עם הממשקים החיצוניים (להגדיר מי הם הממשקים האלו ולתת דוגמא) בשאיפה ליצירת One Stop Shop או צוות משימה אחוד לטיפול ב"קהילה". (קב"ט, חינוך, בריאות....)